

خانواده درمانی

با حضور و مشارکت کودکان

رویکردهای خلاقانه به تلفیق نظریه و پژوهش
در کاربست بالینی

دکتر کاترین فورد سوری

مترجمین

کاوه صیدمرادی

دانشجوی دکتری مشاوره دانشگاه علامه طباطبائی

ناصر حیدری

دانشجوی دکتری مشاوره دانشگاه علامه طباطبائی

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۷

شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۹۶-۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۲۴۸۳۴۹
عنوان و نام پدیدآور	:	خانواده درمانی با حضور و مشارکت کودکان : رویکردهای خلاقانه به تلفیق نظریه و پژوهش در کاربست بالینی/ اوپراستارآ کاترین فورده سورین ؛ مترجمین کاوه صیدمرادی، ناصر حیدری.
مشخصات نشر	:	تهران : آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۳۸۴ص.
یادداشت	:	عنوان اصلی: Engaging children in family therapy : creative approaches
یادداشت	:	.to integrating theory and research in clinical practice, ۲۰۰۶
عنوان دیگر	:	کتاب حاضر نخستین بار تحت عنوان "کودکان در خانواده‌درمانی" با ترجمه شهنام ابوالقاسمی ... او دیگران] توسط انتشارات آذرین مهر در سال ۱۳۹۲ منتشر شده است.
عنوان دیگر	:	کودکان در خانواده‌درمانی.
موضوع	:	رویکردهای خلاقانه به تلفیق نظریه و پژوهش در کاربست بالینی.
موضوع	:	روان‌درمانی خانواده
موضوع	:	Family psychotherapy
موضوع	:	حرفه روان‌درمانی خانواده
موضوع	:	Family psychotherapy -- Practice
رده بندی دیویی	:	۸۹۱۵۶/۶۱۶
رده بندی کنگره	:	RC۴۸۸/۱۳۹۷۵-۶ک۸۶س/
سرشناسه	:	سوری، کاترین فورده Sori, Catherine Ford
شناسه افزوده	:	.. . ۱۳۴۰

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهید وحید نظری،
پلاک ۹۹، طبقه دوم تلفن: ۶ و ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

خانواده درمانی با حضور و مشارکت کودکان

رویکردهای خلاقانه به تلفیق نظریه و پژوهش در کاربست بالینی

مؤلف: دکتر کاترین فورد سوری

مترجمین: کاوه صیدمرادی - ناصر حیدری

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ: اول ۱۳۹۷

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۹۶-۶

قیمت ۳۹۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۹	ویراستار
۱۱	همکاران
۱۵	پیش‌گفتار ویراستار مجموعه
۱۷	مقدمه
۲۲	منابع

بخش اول: مسائل مربوط در کار با کودکان

Error! Bookmark not defined.	فصل اول: مشاوره با کودکان و خانواده‌ها
Error! Bookmark not defined.	چشم‌اندازهای حضور کودکان در خانواده درمانی
Error! Bookmark not defined.	پژوهش‌هایی راجع به کنار گذاشتن کودکان از درمان‌های خانوادگی
Error! Bookmark not defined.	مروری بر مطالعه دلفی روی آموزش درمانگران برای درمان کودکان و خانواده‌ها
Error! Bookmark not defined.	یافته‌ها
Error! Bookmark not defined.	تصمیم‌گیری در مورد کنار گذاشتن کودکان
Error! Bookmark not defined.	موضوعات مهم و دانش مورد نیاز
Error! Bookmark not defined.	مطالب توصیه شده برای رشته‌های کودک‌محور
Error! Bookmark not defined.	مهارت‌ها و ویژگی‌های درمانگر
Error! Bookmark not defined.	آموزش و نظارت
Error! Bookmark not defined.	مداخلات بازی
Error! Bookmark not defined.	محدودیت‌ها و مزایای این مطالعه
Error! Bookmark not defined.	نتیجه‌گیری
Error! Bookmark not defined.	جهت‌گیری‌های آینده در این رشت
Error! Bookmark not defined.	منابع
Error! Bookmark not defined.	فصل دوم: واکنشها در مورد حضور کودکان در خانواده درمانی
Error! Bookmark not defined.	منابع
Error! Bookmark not defined.	فصل سوم: تلفیق بازی در نظریه‌های خانواده درمانی
Error! Bookmark not defined.	بازی درمانی خانواده: یک فرا مدل
Error! Bookmark not defined.	خانواده درمانی تجربی
Error! Bookmark not defined.	اهداف و تمرکز تغییر
Error! Bookmark not defined.	تلفیق بازی در خانواده درمانی تجربی

Error! Bookmark not defined. مثالهای از تلفیق بازی با خانواده درمانی تجربی: «هنر» مجسمه‌سازی خانواده

Error! Bookmark not defined. خلاصه

Error! Bookmark not defined. خانواده درمانی ساختاری

Error! Bookmark not defined. اهداف و تمرکز تغییر

Error! Bookmark not defined. نقش درمانگر و مداخلات اصلی مورد استفاده

Error! Bookmark not defined. تلفیق بازی در خانواده درمانی ساختاری

نمونه‌ای از تلفیق نمایش با خانواده درمانی ساختاری: نمایش به عنوان استعاره و اجرای نمایش

Error! Bookmark not defined. گونه

Error! Bookmark not defined. خلاصه

Error! Bookmark not defined. رویکرد راه‌حل محور

Error! Bookmark not defined. اهداف و تمرکز تغییر

Error! Bookmark not defined. نقش درمانگر

Error! Bookmark not defined. تلفیق بازی در درمان راه‌حل محور

Error! Bookmark not defined. مثالی از تلفیق بازی با خانواده درمانی راه‌حل محور: بصری کردن راه‌حل‌ها

Error! Bookmark not defined. خلاصه

Error! Bookmark not defined. روایت درمانی

Error! Bookmark not defined. نقش درمانگر و اهداف درمان

Error! Bookmark not defined. مداخلات

Error! Bookmark not defined. تلفیق بازی در روایت درمانی

Error! Bookmark not defined. مثالی از تلفیق بازی با خانواده درمانی روایتی: نابود کردن هیولای حواسپرت

Error! Bookmark not defined. خلاصه

Error! Bookmark not defined. کاربرد مداخلات بازی‌گونه در رویکردهای مختلف خانواده درمانی

Error! Bookmark not defined. نتیجه‌گیری

Error! Bookmark not defined. منابع

بخش دوم: مدل‌هایی برای کار با کودکان و خانواده‌ها

Error! Bookmark not defined. فصل چهارم: بازی درمانی خانواده

Error! Bookmark not defined. منابع

Error! Bookmark not defined. فصل پنجم: فرزند درمانی

Error! Bookmark not defined. منابع

Error! Bookmark not defined. فصل ششم: رویکرد پست‌مدرن بازی‌گونه به مشاوره با کودکان و خانواده‌ها

منابع **Error! Bookmark not defined.**

بخش سوم: مسائل مفهومی، عملی و اخلاقی در مشاوره با کودکان و خانواده‌ها

فصل هفتم: مشارکت دادن کودکان در مشاوره با خانواده و مشارکت دادن والدین در

مشاوره با کودکان **Error! Bookmark not defined.**

رهنمودهای نظری و عملی **Error! Bookmark not defined.**

تصمیم‌گیری: چه کسی باید دیده شود؟ **Error! Bookmark not defined.**

رهنمودهای جهت تصمیم‌گیری **Error! Bookmark not defined.**

غلبه بر موانع موجود بر سر راه مشارکت والدین **Error! Bookmark not defined.**

غلبه بر موانع موجود بر سر راه حضور و مشارکت کودکان **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه‌گیری **Error! Bookmark not defined.**

منابع **Error! Bookmark not defined.**

فصل هشتم: ملاحظات اخلاقی و قانونی هنگام مشاوره با کودکان و خانواده‌ها **Error! Bookmark not defined.**

درهم تنیدگی مسائل اخلاقی و حقوقی در مشاوره با کودکان **Error! Bookmark not defined.**

حریم خصوصی، رازداری و ارتباط مصون **Error! Bookmark not defined.**

رازداری هنگام کار با کودکان فاقد سن قانونی **Error! Bookmark not defined.**

رضایت آگاهانه به درمان کودکان زیر سن قانونی **Error! Bookmark not defined.**

مسائل اخلاقی خاص هنگام کار با کودکان **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه‌گیری **Error! Bookmark not defined.**

منابع **Error! Bookmark not defined.**

بخش چهارم: خانواده درمانی با کودکان دارای مسائل خاص

فصل نهم: مسائل خانواده‌های ناتنی و طلاق **Error! Bookmark not defined.**

اثرات طلاق بر کودکان **Error! Bookmark not defined.**

مسائل ضروری برای کودکان طلاق **Error! Bookmark not defined.**

خانواده‌های ناتنی **Error! Bookmark not defined.**

رهنمون‌هایی برای کار با خانواده‌های ناتنی **Error! Bookmark not defined.**

کشف عوامل اضطراب‌زای رایج **Error! Bookmark not defined.**

تکنیک‌های شاد و مفرح برای مشاوره با کودکان طلاق و خانواده‌های ناتنی **Error! Bookmark not defined.**

نتیجه‌گیری **Error! Bookmark not defined.**

منابع **Error! Bookmark not defined.**

فصل دهم: درمان کودکان و خانواده‌های دارای کودک ADHD **Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined.مقدمه
Error! Bookmark not defined. سبب شناسی و تشخیص ADHD
Error! Bookmark not defined.تشکیل یک تیم درمانی چند رشته‌ای
Error! Bookmark not defined. مداخلات پزشکی برای کودکان ADHD
Error! Bookmark not defined.کارکردن با کودکان ADHD و خانواده‌های آنها
Error! Bookmark not defined. مدل ارزیابی و مداخلاتی برای کودکان ADHD و خانواده آنها
Error! Bookmark not defined. نتیجه‌گیری
Error! Bookmark not defined.منابع
Error! Bookmark not defined.	فصل یازدهم: مشاوره با کودکان و خانواده‌های درگیر بیماری‌های جدی
Error! Bookmark not defined.انسجام و سازگاری در مراحل مختلف بیماری
Error! Bookmark not defined.تأثیر بیماری بر خانواده
Error! Bookmark not defined.ملاحظات خاص در زمان بیماری کودک
Error! Bookmark not defined.درمان خانوادگی مبتنی بر نقاط قوت
Error! Bookmark not defined.منابع
Error! Bookmark not defined.ضمیمه الف: جلسات خانواده وقتی یکی از اعضای آن بیمار است
Bookmark not defined.	فصل دوازدهم: کمک به کودکان برای کنار آمدن با مرگ یکی از اعضای خانواده
Error! Bookmark not defined.ارزیابی داغدیدگی کودکان
Error! Bookmark not defined.نوع تجربه مرگ
Error! Bookmark not defined.سوگ و نظام خانواده
Error! Bookmark not defined.تأثیر فقدان بر روی کودک
Error! Bookmark not defined.فقدان والدینی
Error! Bookmark not defined.فقدان خواهر یا برادر
Error! Bookmark not defined.منابع
Error! Bookmark not defined.نمایه

ویراستار

دکتر کاترین فورد سوری، دانشیار مشاوره خانواده و ازدواج در دانشگاه پارک در ایالات ایلینویز و عضو کادر آموزشی سلامت خانواده در شیکاگو است. مقالات و کتاب‌های زیادی از وی منتشر شده است و به طور مکرر در زمینه‌های کودکان، خانواده‌ها، بیماری، داغدیدگی و بازی درمانی خانواده فعالیت دارد. از جمله کتابهای وی می‌توان به کتابچه کار درمانگر برای کار با کودکان و نوجوانان (با همکاری دکتر لورنا هکر)، کتابچه درمانگر برای تلفیق معنویت در مشاوره (با همکاری کارن هلمیک)، و کتابچه درمانگر ۲ (با همکاری لورنا هکر) نام برد.

همکاران

نانسی ام بایانک، مددکار اجتماعی^۱، دارای گواهی مددکاری^۲ و مدیر خدمات کودکان و خانواده در خانه رفاه، در سازمان غیر انتفاعی هیندسدیل در ایلات ایلینویز است، سازمانی که حمایت روانشناختی برای مبتلایان به سرطان و خانواده‌های آنان فراهم می‌آورد و در آنجا برنامه مضامین اصلی خانواده برای کودکانی که والد سرطانی دارند، ایجاد کرده است. وی مقالات زیادی در زمینه کودکان، بیماری، مرگ و طلاق نوشته است. خانم بایانک همچنین در بخش خصوصی کار می‌کند و مؤسس همکاران گذار در هیندسدیل ایلینویز است. بایانک در مؤسسه روان تحلیلی، برنامه درمان کودک و نوجوان دانشگاه ایلینویز، کالج مددکاری جین ادامز در شیکاگو؛ و همچنین با جودیت والرستین آموزش دیده است. وی با همسرش وینسنت در هیندسدیل زندگی می‌کند و از سپری کردن وقت خود با فرزندان و نوه‌هایش لذت می‌برد.

دکتر شنون درمر، دکتری خود را در سال ۱۹۹۸ از دانشگاه ایالتی کانزاس و کارشناسی ارشد خود را در سال ۱۹۹۴ در روانشناسی گرفت. وی اکنون دانشیار دانشگاه ایالتی گاورنورس در برنامه مشاوره خانواده و ازدواج در بخش روانشناسی و مشاوره است. دکتر درمر پیش از آن، مدیر برنامه، برنامه‌های مشاوره/درمان ارشد و دکتری رشته خانواده و ازدواج بود. او در زمینه درمان راه‌حل‌محور، مسائل مربوط به آغاز درمانگری و نظارت و تکنولوژی و آموزش و درمان کار کرده است. از آثار منتشر شده وی می‌توان به نقد فمینیست از دیدگاه درمان راه‌حل‌محور، چندین فصل از کتاب-های راجع به کودکان، مسائل مربوط به مسائل جنسی اقلیت‌ها و تکنولوژی و درمان اشاره کرد.

دکتر کرایگ ای ایورت، مدیر مؤسسه خانواده درمانی آریزونا و مرکز خصوصی تاکسن در آریزونا است. وی همچنین رئیس سابق انجمن آمریکایی ازدواج و خانواده درمانی و عضو سابق و مدیر برنامه‌های فارغ‌التحصیلی معروف به AAMFT در ازدواج و خانواده درمانی در دانشگاه ایالتی فلوریدا و دانشگاه آبورن است. کتابها و مقالات زیادی

^۱. MSW

^۲. The licensed Clinical Social Worker (LCSW)

از وی در زمینه‌های طلاق و خانواده درمانی منتشر شده است و ویراستار **مجله طلاق و ازدواج مجدد** است.

دکتر ساندار ولجی ایورت، همکار مدیر مؤسسه خانواده درمانی آریزونا و مرکز خصوصی تاکسن آریزونا است. وی روانشناس مسئول کلینیک راهنمایی کودک تاکسن و مدیر خدمات حمایت از کودک در دادگاه آشتی ناحیه پایما بود. وی همچنین عضو برنامه آموزشی AAMFT در دوره دکتری در خانواده درمانی و ازدواج در دانشگاه ایالتی فلوریدا بود.

دکتر الینا گیل، بیش از ۳۰ سال است که در زمینه مداخله و درمان سوء استفاده از کودک تجربه دارد. او یک خانواده درمانگر است، همچنین نام وی به عنوان بازی درمانگر و هنر درمانگر ثبت شده است. دکتر گیل در مرکز بالینی چند فرهنگی اسپرینگفیلد در ویرجینیا مرکز خصوصی دارد و در حال ایجاد برنامه‌ای به منظور ایجاد ارائه خدمات بهداشت روان برای کودکان کم سن و سال است. وی همچنین مدیر مؤسسه آموزشی استاربرایت، برای بازی درمانی خانواده و کودک است. دکتر گیل نویسنده کتابهای **بازی درمانی خانواده؛ قدرت شفابخش بازی؛ درمان نوجوانان مورد سوء استفاده واقع شده؛ و همکار مؤلف مسائل فرهنگی در بازی درمانی** است.

دکتر لورنا ال هکر، استاد ازدواج و خانواده درمانی در دانشگاه کالومت هامونت در ایالت ایندیانا است. وی مدیر مرکز ازدواج و خانواده درمانی و نویسنده (همراه با شارن دیکن) **کتابچه درمانگر: تکلیف، جزوه و فعالیت‌های برای استفاده در روان درمانی**، همچنین نویسنده (همراه با کاترین فورد سوری) **کتابچه درمانگر برای کودکان و نوجوانان: تکلیف، جزوه و فعالیت‌های برای استفاده در روان درمانی و کتابچه درمانگر ۲** است. علاوه بر این موارد، وی (همراه با جوزف وچر) **کتاب مقدمه- ای بر ازدواج و خانواده درمانی را ویراستاری کرده است.**

سالوادور مینوچین، به عنوان پدر خانواده درمانی و معمار یکی از مشهورترین نظریه‌ها در زمینه خانواده یعنی خانواده درمانی ساختاری شهرت یافته است. کتاب کلاسیک وی تحت عنوان **خانواده‌ها و خانواده درمانی** (۱۹۷۴) کتابی اساسی در آموزش خانواده درمانی است. کتاب دیگری که به سرعت تبدیل به کتابی کلاسیک شده است، **کتاب شفای خانواده** (با همکاری میثائیل نیکولز، ۱۹۹۳) می‌باشد که به خاطر ترسیم‌های که از جلسات مشاوره واقعی دارد، مورد استقبال زیادی قرار گرفته است.

دکتر مینوچین که اصلیتی آرژانتینی دارد با ناتان آکرمن مطالعه می‌کرد و مدیر کلینیک راهنمایی کودک فیلادلفیا بود که وی آن را به مرکز جدیدی برای آموزش خانواده درمانی ایجاد کرد. مینوچین در سرتاسر حرفه خود به حمایت از کودکان و خانواده‌های فقیر ادامه داده و پیشگام کار در مرکز مینوچین برای خانواده‌های دچار سوء مصرف دارو و همچنین خانواده‌های درگیر نظام‌های چندگانه‌ای بوده است. اگر چه وی رسماً بازنشسته شده است، ولی همچنان عضو مرکز مینوچین برای خانواده‌ها در نیویورک می‌باشد و با همسرش پاتریشا که نویسنده‌ای قابل و یک روانشناس رشد است سفر کرده و در کنفرانس‌های ملی و بین‌المللی فراوانی سخنرانی می‌کند.

دان اولند، مشاور حرفه‌ای است که به طور ویژه در زمینه مشاوره خانواده و ازدواج فعالیت می‌کند. او علاقمند است به خانواده‌ها کمک کند تا با تغییرات چرخه زندگی سازگار شوند، به ویژه آنهایی که در حال گذار به دوره‌های نوجوانی و بزرگسالی هستند. آقای اولاند یک مربی آموزش دیده در برنامه مسیحیت پیشگیری و بهبود رابطه (CPREP)، همچنین وی متخصص در زمینه تلفیق مشاوره و معنویت است. او یک کشیش منصوب شده با ۲۰ سال تجربه تمام وقت کشیشی در منطقه شیکاگو است که در قابلیت‌های کشیشی مختلفی از جمله جوانان، عضو همیشگی و کشیش ارشد خدمت کرده است. کار کشیشی وی دامنه گسترده‌ای از جوانان محلی گرفته تا سطح ایالتی و سراسری را شامل می‌شود. آقای اولاند مدرک ارشد خود را در مشاوره ازدواج و خانواده از دانشگاه ایالتی گاورنرس اخذ کرده است و در واقع در یک شرکت کارآموزی در یک مرکز مشاوره مسیحی در ایلینویز مشغول به کار است.

دکتر لی شیلتس، استاد دانشگاه جنوب شرقی نوا در برنامه خانواده درمانی و ازدواج است. دکتر شیلتس متخصص مشهوری در زمینه درمان راه‌حل محور کوتاه مدت است و با استیو دِ شازر و اینسو کیم برگ همکاری نزدیکی داشته است. در حال حاضر وی در پروژه مدرسه‌ای راه‌حل محور که شامل پژوهش در همراهی با خانم برگ است، مشارکت کرده است. حوزه‌های آموزشی مورد علاقه وی کار بالینی، درمان و نظریه راه‌حل محور هستند و از درمان راه‌حل محور در محیط‌های مدرسه‌ای استفاده می‌کند. آثار دکتر شیلتس اغلب همراه با دانشجویانش، عمدتاً در زمینه کاربرد و آموزش درمان راه‌حل محور منتشر شده است.

^۱. Christian Prevention and Relationship Enhancement Program

دکتر رایس وان فلیت، مؤسس و رئیس مرکز بهبود خانواده و بازی درمانی در اسپرینگ بویلینگ در ایالت پنسیلوانیا است، سازمانی که به طور ویژه در زمینه کودک، خانواده و حرفه‌های بازی درمانی آموزش می‌دهد و نظارت می‌کند، همچنین خدمات بهداشت روان برای کودکان و خانواده‌ها فراهم می‌آورد. دکتر وان فلیت دارای مجوز روانشناسی و همچنین مدرک درمانگری در فرزند درمانی و نظارت و مربی‌گری را داراست، اسم وی به عنوان یک ناظر- درمانگر ثبت شده است. وی بیش از ۳۰ سال کار بالینی، سوپروایزری و رهبری کارگاه‌ها را به یاد می‌کشد. دکتر وان فلیت نویسنده کتاب **فیلیال درمانی: تقویت روابط والد-کودک از طریق بازی و همکار مؤلف کتاب **بازی درمانی برای رویدادهای تروماتیک** است.**

جن وزولوفسکی، دارای گواهی مددکاری، مدیر خدمات اوک لاون در اوک لاون ایالت ایلینویز و استاد تمام وقت در دپارتمان روانشناسی و مشاوره در دانشگاه ایالتی گاورنرس است و در آنجا دروس سنجش، فنون مشاوره خانواده و نظارت زنده را تدریس می‌کند. وی در زمینه نظام‌های خانواده و رویکرد روان‌تحلیلی در کار با کودکان و خانواده‌ها آموزش ویژه دیده است.

پیش گفتار ویراستار مجموعه

آنچه برای کودکان انجام می‌شود، آنها آن را برای جامعه انجام خواهند داد.
کارل منینگر^۱

از میان همه چالش‌هایی که والدین را برای درخواست کمک حرفه‌ای سوق می‌دهد، رایج‌ترین آنها نبرد بر سر اداره کودکانشان است. اگر زن و شوهر ارزش‌های مغایری داشته باشند یا از پیشینه‌ی متفاوتی برخوردار باشند، جر و بحث‌ها ممکن است از نگرانی صادقانه درباره‌ی آنچه که واقعاً برای کودک بهترین است، برخیزد. اگر چه توافق والدین بر سر چگونگی پرورش فرزندان چیز ایده‌آلی خواهد بود، ولی انتظاری غیر واقع-بینانه است. وقتی والدین در مورد پرورش کودکان یا دیگر مشکلات با هم توافق ندارند، کودکان اغلب درگیر این مشکلات خانوادگی می‌شوند. بعضی از کودکان در اثر این اختلافات گیج و سردرگم می‌شوند، در حالی که بعضی‌های دیگر در برخورد با مشکلات، درگیر «مثلث‌سازی» می‌شوند و مشکلاتی ایجاد می‌کنند تا بدین وسیله تمرکز والدین را به سوی خود جلب کنند.

این مشکلات از نظر تاریخی، از طریق مداخله پزشکی یا درمان مستقیم با کودک درمان شده‌اند. پژوهش‌ها همواره نشان می‌دهند که درمان انتخابی برای کودکان و نوجوانان برای بسیاری از مشکلات، خانواده درمانی است. اگر چه که این امر یک واقعیت به نظر می‌رسد، ولی کتاب‌های اندکی درباره‌ی چگونگی کار با کودکان در این باره نوشته شده است. به نظر می‌رسد که کودکان تمایل داشته باشند که برای حل مشکلات موجود در خانواده مشارکت کنند. این کتاب، رویکرد شناخته‌شده‌ای برای نگاه به مسائل دشوار فراهم می‌آورد.

خانواده درمانی با کودکان، امکان درمان مؤثر و اثربخش را فراهم می‌آورد و همچنین احتمال عود را کاهش می‌دهد. درمانی که کل نظام خانواده را در بر گیرد، این امکان را برای تمام اعضای خانواده فراهم می‌آورد تا بتوانند نقش‌های رضایت بخشی ایفا کنند. همچنین درمانگران نیاز دارند که بدانند چگونه از بازی به طور مؤثری در محیط خانواده استفاده کنند. این امر نیازمند برخورداری از دانش لازم درباره‌ی مسائل رشدی کودکان

^۱ . Karl Menninger

و خانواده‌ها و همچنین داشتن یک جهت‌گیری نظری می‌باشد که درک روشنی از کودکان در داخل بافت خانواده فراهم می‌آورد. علاوه بر آن نیازمند درک چگونگی کارهای نظام خانواده و همچنین نحوه دسترسی و درمان کودکان در این بافت می‌باشد. کاترین سوری و همکارانش این مسائل را شناسایی کرده‌اند و رهنمون‌های درمانی عملی که مرتبط با کار با کودکان در بافت خانواده هستند را ارائه کرده‌اند. مؤلفین این کتاب متن جامعی ارائه کرده‌اند به نحوی که تمام کسانی که با کودکان و نوجوانان کار می‌کنند می‌توانند از آن سود ببرند. مصاحبه‌های فوق‌العاده‌ای که با سالوادور مینوچین، الینا گیل، رایس وان فلیت و لی شیلتس انجام شده است، جلوه خاصی به کتاب داده است. این کتاب در فصول ویژه‌ای به خواننده نشان می‌دهد که چگونه با والدین کار کند؛ چگونه ملاحظات قانونی و اخلاقی را در نظر گیرد؛ چگونه با مسائل فرزندخواندگی و طلاق برخورد کند؛ و چگونه با کودکان ADHD، بیماری جدی و مرگ یکی از اعضای خانواده کار کند.

ضرب المثل قدیمی آفریقایی می‌گوید، «برای بزرگ کردن یک کودک باید آن را به روستا برد»، به نظر می‌رسد این ضرب‌المثل بر اهمیت کار با کودک در بافت روستا (یعنی خانواده) تأکید دارد.

جان کارلسن^۱

دریاچه ژنو، ویسکانسین

^۱ . Jon Carlson

مقدمه

مطالعاتی که به تازگی انجام گرفته، حاکی از آن است که کودکان، حتی زمانی که مشکل بر آنها متمرکز نیست، شدیداً تمایل دارند که در جلسات مشاوره خانواده حضور داشته باشند (استز، روزن، مک کالم و هرمان، ۱۹۹۶). ولی مطالعات دیگر نشان می‌دهد که علی‌رغم این تمایلات، هنوز تا حدود زیادی کودکان در جلسات مشاوره خانوادگی مشارکت داده نمی‌شوند (کورنر و براون، ۱۹۹۰؛ جانسن و توماس، ۱۹۹۹). آن متخصصان بالینی که کودکان را از جلسات مشاوره خانوادگی کنار می‌گذارند، پذیرفته‌اند که آنان، هنگام کار با کودکان راحت نیستند و آموزش‌های لازم برای کار با کودکان را ندیده‌اند. مهمترین این آموزش‌های ناکافی، آموزش‌های در زمینه بازی درمانی با کودکان و خانواده می‌باشد. مطالعات دیگری نشان می‌دهد حتی زمانی که کودکان به طور فیزیکی در اتاق مشاوره حضور داشتند، آنان فعالانه در فرایند مشاوره مشارکت نکردند. درمانگران نسبت به نقشی که کودکان در خانواده درمانی می‌توانند داشته باشند، تردید دارند (سیدبرگ، ۱۹۹۰).

چگونه شاخه خانواده درمانی می‌تواند نیازهای جوانترین اعضای خود را فراموش کند؟ چگونه می‌توانیم بدون توجه به نیازهای فردی اعضای خانواده، خانواده درمانی انجام دهیم؟ مشاوران چه دانش و مهارت‌هایی برای خانواده درمانی کودک‌محور^۱ لازم دارند؟ چه زمانی کودکان باید در خانواده درمانی مشارکت داده شوند و تحت چه شرایطی آنان را باید از جلسات مشاوره خانواده کنار گذاشت؟ چگونه می‌توان فنون را در مشاوره خانواده به کار برد؟ اگر چه در پاسخ به این سؤالات مطالب کمی موجود می‌باشد، ولی مطالعاتی که به تازگی انجام گرفته، این مسائل را مورد بررسی قرار داده‌اند، حوزه مطالعاتی خاصی را شناسایی کرده و آموزش‌های لازم جهت افزایش مهارت‌ها و دانش هنگام کار با کودکان در خانواده درمانی برای مشاوران فراهم شده است (سوری و اسپرانکل، ۲۰۰۴).

هدف از نگارش این کتاب آن است که نتایج پژوهش‌های سوری و اسپرنکل^۲ (۲۰۰۴) را به نظریه و کاربرست بالینی بیفزاید. بخش اول این رساله^۳ در فصل اول با

^۱. child-focused

^۲. Sori & Sprenkle

^۳. Monograph

خلاصه‌ای از پژوهش‌های سوری و اسپرنکل (۲۰۰۴) که توسط کاترین سوری ارائه شده و تأکید آن بر سئوالاتی بود که پیش از این ذکر شدند، شروع می‌شود. فصول باقیمانده کتاب بر اساس بعضی از توصیه‌های گروه^۱ متخصصین در این مطالعه است. یکی از امتیازهای برجسته این کتاب، مصاحبه با متخصصانی است که بینش منحصری درباره‌ی بعضی از خلاقترین درمانگران زمان ما در حوزه مشاوره خانواده و بازی درمانی به خوانندگان کتاب ارائه می‌نماید. فصل دوم نسخه‌ای از مصاحبه با سالوادر مینوچین^۲ است که واکنش وی به پژوهش‌های فصل اول را نشان می‌دهد و بینش‌هایی نسبت به موضوعات فراموش شده در آموزش‌های خانواده درمانی کودک محور ارائه می‌نماید. مینوچین به عنوان یکی از بنیانگذاران خانواده درمانی و پرچمدار مشارکت دادن کودکان در خانواده درمانی، بر اهمیت توجه بر ویدیوهای آموزشی به عنوان منابع آموزشی تأکید می‌کند و تفاوت‌های بین بازی درمانی^۳ و بازی‌گونه بودن^۴ را به روشنی بیان می‌کند، وی همچنین بین روش‌های آموزشی قیاسی^۵ و استقرایی^۶ تمایز قایل می‌شود. در فصل سوم شنون درمر^۷، دن اولاند^۸ و کاترین سوری بازی درمانی خانواده را به عنوان یک فرا مدل^۹ مطرح می‌کنند که می‌تواند با مکاتب اصلی خانواده درمانی مدرن و پست مدرن (رویکردهای تجربی، ساختاری، راه‌حل محور و روایتی) تلفیق شود. آنان چندین فن خلاق و بازی‌گونه‌ای^{۱۰} را شرح می‌دهند که با اهداف درمانی هر یک از این مدل‌ها متناسب است، هر کدام از این فنون با ذکر مثالی توضیح داده شده است.

در بخش دوم کتاب به سه رویکرد در مشاوره خانواده و کودکان تأکید شده که در تمام کتاب به هم گره خورده‌اند این سه رویکرد عبارتند از: بازی درمانی خانواده، درمان فرزندان^{۱۱} و خانواده درمانی راه‌حل‌محور. این سه مدل در طی مصاحبه با متخصصان

^۱ .panel

^۲ . Salvador minuchin

^۳ . Play therapy

^۴ . Playfulness

^۵ . Deductive

^۶ .Inductive

^۷ . Shannon Dermer

^۸ . Don Olund

^۹ . Meta-model

^{۱۰} . Playful

^{۱۱} . Filial therapy

نوآور خانواده درمانی زنده می‌شوند و پنجره‌ی نادری به فرایند خلاق هنر کاربرد این مدل‌ها در مشاوره با کودکان و خانواده‌ها فراهم می‌آورند. فصل چهارم مصاحبه‌ای است با الیانا گیل^۱، پیشگام بازی درمانی خانواده. وی مزایای فراوان تلفیق بازی در خانواده درمانی برای کودکان و بزرگسالان را شرح می‌دهد و موضوعاتی همچون شهود، استفاده از انتقال متقابل و معنای نمادها در بازی را مورد بررسی قرار می‌دهد. مصاحبه با رایس وان فلیت^۲ درباره‌ی درمان فرزند محور فصل پنجم این کتاب است. وان فلیت یکی از مشهورترین حامیان درمان فرزندان است، وی اثربخشی این درمان را شرح می‌دهد و طی مراحل با استفاده از بازی به طور غیرمستقیم به والدین آموزش می‌دهد چگونه عامل تغییر فرزندانیشان باشند، وی همچنین تأکید می‌کند که چگونه این رویکرد می‌تواند در فرهنگ‌های مختلف کاربرد داشته باشد. مصاحبه پایانی در فصل ششم با لی شیلتس^۳ است کسی که رویکرد بازی گونه‌ای برای درمان کودکان، هم در محیط مدرسه و هم در خانواده درمانی با تلفیق با نقاط قوت رویکردهای پست مدرن معرفی می‌کند. علاوه بر این، شیلتس پروژه پژوهشی و آموزشی با همکاری اینسو کیم برگ^۴ انجام داده که این پروژه شامل کاربرد رویکرد WOWW در محیط کلاس است. تمام فصول این بخش مطالعات موردی را شامل می‌شوند، مطالعاتی که این رویکردهای مختلف را به زندگی واقعی می‌آورند.

بخش سوم این کتاب، بر موضوعات خاص مرتبط با مشاوره متمرکز بر کودک تأکید دارد. در فصل هفتم کاترین سوری، شنون درمر و جن وزولووسکی^۵ به بررسی عمیق مسائل نظری و عملی درباره‌ی زمان و نحوه مشارکت دادن کودکان در خانواده درمانی و همچنین زمان و نحوه مشارکت دادن والدین در مشاوره کودکان می‌پردازند. این فصل رهنمودهای در مورد اینکه چه کسی، چه وقت باید مشارکت داده شود ارائه می‌نماید و رویکردی چندمدلی پیشنهاد می‌کند که با مثال‌های موردی شرح داده شده است. همچنین نویسندگان این کتاب، پیشنهادهایی در مورد گفتگو با کودکان، اتاق مشاوره‌ای، انتخاب اسباب بازی‌هایی که هم برای کودکان و والدین مفید باشد و جلسات

^۱. Eliana Gil

^۲. Rise VanFleet

^۳. Lee Shilts

^۴. Inso Kim Berg

^۵. Gene Wesolowski

اولیه و جلسات بعد از آن ارایه می‌نمایند. فصل هشتم شکاف موجود در ادبیات پژوهشی مربوط به موضوعات اخلاقی خاص مرتبط با مشاوره با کودکان و خانواده‌ها را پر می‌کند. این فصل توسط کاترین سوری و لورنا هکر^۱ نگاشته شده که هر دوی آنها عمیقاً و به طور گسترده‌ای به مسائل قانونی و اخلاقی اساسی تأکید دارند. مسائلی همچون حریم خصوصی، حقوق انحصاری، رازداری، مسائل مربوط به گزارش دهی، حقوق والدین، پاسخ به احضاریه‌های دادگاه، تماس فیزیکی و ملاحظات فرهنگی خاص در خانواده درمانی با حضور کودک.

بخش پنجم، بخش پایانی کتاب است چهار موضوع ویژه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد که بر کودکان و خانواده‌ها تأثیر می‌گذارد، اما این چهار موضوع تا حدود زیادی در پیشینه‌ی خانواده درمانی فراموش شده است. این فصول بر مشکلاتی تأکید می‌کند که کودکان و خانواده‌ها از تغییرات در پی‌کربندی خانواده با آن مواجه می‌شوند از اختلال زیست‌شناختی ADHD و از اثر نابهنگام بیماری و مرگ. در فصل نهم کاترین سوری و لورنا هکر، خانواده‌های طلاق و فرزندخوانده را مورد بررسی قرار می‌دهند و رهنمودهای برای ارزیابی کودکان، والدین، و عملکرد کلی خانواده ارایه می‌دهند. بیشتر روان‌درمانگران برای کار کردن با این خانواده‌ها آموزش‌های لازم را ندیده‌اند. نویسندگان این فصل چندین خانواده و مداخلات بازی‌گونه‌ای را شرح می‌دهند که برای کمک به مراجعان کوچک و بزرگ خانواده طراحی شده تا با پی‌کربندی مجدد خانواده سازگار شوند، عملکرد افراد و خانواده را تقویت کنند و روابط سالم اعضای خانواده را ارتقا بخشند. فصل دهم بر موضوع مهم درمان ADHD در بافت خانواده تأکید دارد. بسیاری از درمانگران خیلی زود مغلوب کودکان بیش فعال و موارد ناامید کننده‌ای می‌شوند که توسط والدین آنها بیان می‌شود و مطمئن نیستند چکار باید بکنند. این فصل توسط کرایگ اورت^۲ و سندرا^۳ اورت نگاشته شده که در آن معیارهای تشخیص و جوانب متعدد ارزیابی این کودکان و خانواده‌ها خلاصه شده و شرح مختصری از مدل نظامند آنها ارایه می‌شود.

درحالی که کودکان ADHD، اغلب به عنوان کودکانی که مشکلاتشان را برون‌ریزی^۴ می‌کنند، شناخته می‌شوند، کودکانی که خانواده‌های آنان بیماری و یا مرگ را تجربه کرده‌اند اغلب به عنوان کودکانی که مسائل را درون‌ریزی می‌کنند، برچسب می‌خورند.

^۱. Lorna Hecker

^۲. Craig Everett

^۳. Sandra

^۴. externalizing

در فصل یازدهم کاترین سوری و نانسی بایانک^۱ آشفته‌گی‌هایی^۲ را نمایان می‌کنند که این آشفته‌گی‌ها اغلب در خانواده‌های که کودک، نوجوان یا والد بیماری جدی دارد، نادیده گرفته می‌شود. آنان بر اهمیت ارزیابی سازگاری، پیوند، ساختار و ارتباط در خانواده‌ها در مراحل مختلف بیماری از تشخیص گرفته تا مرحله پایانی تأکید دارند. همچنین اثر بیماری بر کودکان، والدین، زوجها، پدر بزرگ‌ها و مادر بزرگ‌ها و به طور کلی، عملکرد خانواده در مراحل مختلف چرخه زندگی مورد توجه قرار می‌گیرد. سوری و بایانک مداخلات خلاق برای آغاز ارتباط و ارتقای سازگاری و پیوند در تمام مدت تجربه بیماری ارائه می‌کنند. در فصل آخر (فصل دوازدهم)، بر چگونگی سازگاری کودکان با مرگ در خانواده تأکید می‌شود. کاترین سوری و نانسی بایانک عوامل مهم در ارزیابی کودکان را شرح می‌دهند، اینکه چگونه مرگ بر کودکان تأثیر می‌گذارد و چگونه همشیرها از آن نجات می‌یابند، همچنین بر اهمیت مسائل معنوی^۳ تأکید می‌شود. نویسندگان پیشنهاداتی عینی ارائه می‌کنند که به کودکان کمک می‌کند در مسیر رشد طبیعی‌شان پیش بروند و برای این کار، کاربرد درمانی بازی در برنامه مداخله‌ای گنجانده شده است. نمونه‌هایی که در فصل یازدهم و دوازدهم آورده شده، روشن می‌کنند که چگونه کودکان اغلب واکنش‌های خود به بیماری و مرگ را درونی می‌کنند. همچنین مداخلات درمانی در این فصول پایانی در کار با کودکانی که اختلالاتی چون اضطراب و افسردگی را درونی می‌کنند، کاربرد دارد.

تلفیق بازی در درمان خانوادگی و استفاده از رویکرد چند مدلی در مشاوره با کودکان و خانواده‌ها، دو موضوعی هستند که در سراسر این کتاب به هم گره خورده‌اند. فنون و رویکردهای درمانی بازی گونه‌ای که در این فصول شرح داده شده‌اند علاوه بر مواردی که در این کتاب گنجانده شده، می‌توانند برای بسیاری از مشکلات دیگر کاربرد داشته باشند. بیشتر فصول این کتاب مواردی از مشکلات درونی شده یا برونی شده را در بر دارند و توضیح می‌دهند که چگونه مفاهیم و ایده‌های این کتاب را می‌توان در دنیای واقعی و در مشاوره با کودکان و والدین به کار برد. (توجه: اسامی و اطلاعات هویتی در این مثال‌ها تغییر داده شده تا بدینوسیله از رازداری مراجعین حفاظت شود).

^۱ . Nancee Biank

^۲ . Struggles

^۳ .Spiritual

در بسیاری از فصول، پیشنهادات و ملاحظات ویژه در درمان نوجوانان و مسائل فرهنگی مورد توجه قرار گرفته است.

یکی از اهداف عمده این کتاب این است که اهمیت آموزش کودک محور^۱ را به متخصصان و مربیان گوشزد کند تا آنها بتوانند برای درمان‌های خانوادگی با کودکان و خانواده‌ها، آمادگی بهتری پیدا کنند. متخصصین تشویق می‌شوند تا از این کتاب به عنوان منبعی غنی استفاده نمایند، امیدواریم که متخصصین دانش و مهارت‌های تشریح شده در این کتاب را در درمان مشکلات کودکان و والدین به کار برند.

منابع

- Cederborg, A.D. (۱۹۹۷). Young children's participation in family therapy talk. **American Journal of family therapy**, ۲۵(۱), ۲۸-۳۸.
- Johnson, L., & Thomas, V. (۱۹۹۹). Influences on the inclusion of children in family therapy. **journal of marital and family therapy**, ۲۵(۱), ۱۱۷-۱۲۳.
- Korner, S., & Brown, G. (۱۹۹۰). Exclusion of children from family psychotherapy: Family therapies' beliefs and practices. **Journal of family psychology**, ۳(۴), ۴۲۰-۴۳۰.
- Sori, C.F., & Sprenkle, D. H. (۲۰۰۴). Training family therapists to work with children and families: A modified Delphi study. **journal of marital and family therapy**, ۳۰(۴), ۴۷۹-۴۹۵.
- Stith, S.M., Rosen, K. H., McCollum, E. E., Coleman, J. U., & Herman, S. A. (۱۹۹۶). The voice of children: Preadolescent children's experience in family therapy. **journal of marital and family therapy**, ۲۲(۱), ۶۹-۸۶.

^۱. child-focused training

